

■ Технологічні та фізичні властивості гранульованих сумішей

Тракало Т.О., аспірант, Шаповаленко О.І., доктор технічних наук, професор, Янюк Т.І., кандидат технічних наук, доцент, Євтушенко О.О., кандидат технічних наук, доцент, Національний університет харчових технологій

У статті наведено дослідження технологічних і фізичних властивостей зернових сумішей із додаванням лляного екстракту на основі води до та після гранулювання.

Ключові слова: льон, екстракт, гранулювання.

В статье приведены исследования технологических и физических свойств зерновых смесей с добавлением льняного экстракта на основе воды до и после гранулирования.

Ключевые слова: лен, экстракт, гранулирование.

The article presents the research of physical and mechanical structure of cereal mixes with added flaxseed extract from the water before and after granulation.

Keywords: flax, extract, granulation.

Сучасний етап розвитку комбікормової промисловості вимагає переходу на більш високий рівень виробництва, значного розширення асортименту та покращення якості продукції. На сьогодні все більше уваги приділяється пошуку і використанню більш дешевих (нетрадиційних) видів сировини, оптимальних схем введення їх до раціону. Пошук джерел отримання та використання високобілкових рослинних ресурсів є актуальним для комбікормової промисловості [1].

Питання забезпечення кормами тваринницьких, птаxівницьких і рибних господарств є основним у системі виробництва м'яса та визначальним при формуванні структури сільськогосподарського тваринництва й цінової політики на м'ясу і рибну продукцію.

Аналіз кормових раціонів свідчить про значний дефіцит у них багатьох поживних і біологічно активних речовин. Для підвищення повноцінності харчування тварин до раціону, як правило, включають значну кількість зернових культур. Однак підвищення тільки концентрації обмінної енергії в раціонах без урахування інших відсутніх елементів живлення не дає адекватного підвищення продуктивності тварин і приводить до перевитрати зернової сировини.

У зв'язку із цим у сільських господарствах накопичуються великі запаси відходів рослинництва, тваринництва та зернопереробних виробництв. Після відповідної обробки вони можуть набувати кормових властивостей, які в 1,5-3 рази перевершують показники фуражного зерна гарної якості, а також мають ряд істотних і необхідних властивостей, яких не має фуражне зерно [2].

Гранулювання – це процес переробки вихідного продукту в гранули, агрегати геометрично правильної, однакової форми та маси. Іншими словами, при фізичному наданні певного тиску прес-гранулятора проходить зовнішнє ущільнення матеріалу за рахунок зменшення порожнин між частинками. Потім ущільнюються та деформуються самі часточки, і між ними виникає молекулярне зціплення. Високий тиск у кінці процесу пресування приводить до переходу пружних деформацій частинок у пластичні, внаслідок чого структура гранул міцнішає та зберігається задана їй форма [3].

Мета досліджень: підвищення цінності зернових кормових сумішей за рахунок введення лляного екстракту на основі води.

Об'єкт дослідження – технологія гранулювання кормових сумішей.

Предмет досліджень – лляний екстракт на основі води та зернові культури: пшениця, кукурудза.

Гранулювання проводили в лабораторних умовах, на прес-грануляторі італійського виробництва марки PSI-Shultz. Діаметр отворів матриці – 4 мм, а ширина матриці – 50 мм. Прес має два пресувальні ролики. Суміші створювалися вручну, шляхом змішування всіх компонентів корму. Методом короткочасної обробки сумішей у прес-грануляторі при одночасному впливі інтенсивної механічної напруги та температури (80-100°C) отримано гранульовані продукти із суміші кукурудзи, пшениці та лляного екстракту на основі води. Лляний екстракт вводили в суміш у кількості 10, 15 та 20%. До приймальної камери прес-гранулятора подавали заздалегідь підготовану суміш. Величина подачі суміші залишалася постійною. Охолодження гранул відбувалося за кімнатної температури. Визначали вологість, об'ємну масу, когезивність і крихкість.

Основні матеріали досліджень

У лабораторних умовах також проводили дослідження показників якості гранульованих сумішей. У результаті виконання роботи отримано гранульовані зразки суміші та проведено дослідження з визначення фізичних і технологічних властивостей готового корму. Результати досліджень наведено в таблиці.

Вологість зернових сумішей до гранулювання становила 11,3-11,4% на загальну масу. Введення до зернової суміші лляного екстракту на основі води в кількості 10, 15 та 20% дозволило підвищити масову частку вологи в початковій суміші на 2,1-6,1%, і вона становила 15,3-19,4%. Після гранулювання вологість гранул коливалася в межах від 13,3% до 13,5%. Встановлено, що в процесі гранулювання зернової суміші з додаванням лляного екстракту масова частка вологи зменшується, що сприяє в подальшому її збереженню та використанню на корм.

Кут природного нахилу в сумішах до гранулювання становив 32 град., а після – знаходився в межах 38-39 град. Це говорить про те, що сипкість гранульованих зразків є досить високою, що в подальшому дасть можливість повністю уникнути затрат ручної праці при розміщенні готового продукту норіями, конвеєрами та пневмотранспортними установками, самопливом, при заван-

■ Фізико-механічний склад гранульованих сумішей

Показник	Співвідношення компонентів (кукурудза : пшениця : лляний екстракт на основі води)			
	суміш №1 40:40:20	суміш №2 45:40:15	суміш №3 45:45:10	суміш №4 40:45:15
Вологість, %	13,3	13,4	13,5	13,4
Кут природного нахилу, град.	38	38	39	38
Стискання, %	16,9	17,2	17,6	17,3
Когезивність, %	1,2	1,2	1,2	1,2
Крихкість, %	8	9	9	7

тажуванні в різні за розмірами і формою транспортні засоби та сховища.

Ще одним фізичним показником є здатність до стиснення. Цей показник дає можливість оцінити поведінку продукту при зберіганні його в статистичному стані. Для гранульованих кормових сумішей із додаванням лляного екстракту показник стиснення становить від 16,9% до 17,6%, що менше 20%, що характеризує добру сипкість готових продуктів.

Для оцінки ефективності процесу гранулювання визначали крихкість гранул. Дослідженнями встановлено, що показник крихкості перебував у межах 7-9%.

Когезивність характеризує поведінку продукту в динамічному стані, здатність до аерації та деаерації. Відповідно, результати дослідження показали, що когезивність знаходиться в діапазоні 1,17-1,2% існуючої шкали.

Так само були визначені показники об'ємної маси й істинної щільності. Дані дослідів зображено на рисунку.

Найменшу об'ємну масу має суміш під №2, у середньому вона становить 615 г/л, а найбільшу об'ємну масу має суміш №1 – в середньому 631 г/л. Показники істинної щільності знаходяться в межах 743-760 г/л.

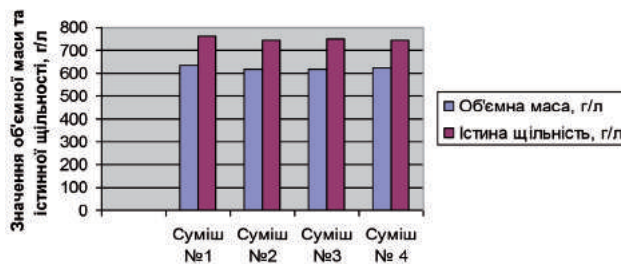

Рис. Технологічні властивості гранульованих сумішей

Висновки. Процес гранулювання комбікормів дозволяє забезпечити стабільну однорідність комбікорму, покращити поживну цінність, збільшити період зберігання, а також мінімізувати втрати при його транспортуванні та роздачі тваринам при годівлі. Всі вищевказані показники впливають як на споживання комбікорму, так і на показники вирощування тварин і птиці.

Таким чином, результати проведеної роботи дозволяють визначити можливість гранулювання кормових сумішей із відповідним складом, а також рекомендувати введення лляного екстракту на основі води для отримання відповідно високого виходу готового продукту з кращими показниками якості.

ЛІТЕРАТУРА

1. J.P. O'Doherty M.I. Effect cooper and fat on nutrient utilization, digestive enzyme activities, and tissue mineral levels in weanling pigs. – 1996. – №3. – Vol. 13. – P. 143-152.
2. Егоров Б.В. Технология производства премиксов / Б.В. Егоров, О.И. Шаповаленко, А.В. Макарянская. – К.: Центр учебной литературы, 2007. – 288 с.
3. Сытько А.Н. Гранулирование – залог прибыльного животноводства и птицеводства / А.Н. Сытько //Зернові продукти і комбікорми. – 2013. – №3. – С. 29-30.

■ Экструдированные кормовые бобы в рационах свиней

Карунский О.И., доктор сельскохозяйственных наук, Одесский государственный аграрный университет

Макарянская А.В., кандидат технических наук, Воецкая Е.Е., кандидат технических наук, Одесская национальная академия пищевых технологий

В статье приведены результаты исследований влияния зерносмесей с включением кормовых бобов в натуральном и экструдированном виде на продуктивность животных, переваримость питательных веществ корма. Установлено, что использование в рационах свиней 20...25% протеина экструдированных кормовых бобов способствует улучшению переваримости питательных веществ кормов животными (жира – на 2,3%, клетчатки – на 1,8%, безазотистых экстрактивных веществ – на 4,6%), снижению потерь живой массы свиноматок за лактацию на 26,3% при ее росте за весь репродуктивный цикл на 10,7%, повышению массы гнезда в 60-дневном возрасте на 12,9%, повышению рентабельности производства свинины на 18%.

Ключевые слова: кормовые бобы, рацион, экструдирование, свиньи, кормление, переваримость, живая масса.

Производство высококачественной свинины возможно лишь при внедрении полноценного кормления свиней всех возрастных групп при условии обеспечения высокого коэффициента продуктивного действия комби-

кормов. Особенно важно это сейчас, когда комбикормовая промышленность испытывает дефицит основного сырья, и, в первую очередь, сырья, характеризующегося высоким содержанием сырого протеина. Поэтому в создании полноценной кормовой базы в свиноводстве